

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Dolenjcem v pojasnilo in prevdarek!

V zadnji številki smo ob kratkem omenjali shoda, ki se je dne 22. februarja vršil v zadevi „Dol. Novic“. Povedali smo, da se je sklenilo še nadaljevati s tednikom.

Glede tedenskega izhajanja „Dolenjskih Novic“ pravljamo zadnjo notico v toliko, da se je sklenilo podaljšati tedensko izdajanje do konca marca ter med tem časom storiti vse, da se dvigne število naročnikov. Od tega vspeha bo še le odvisno, kaj se po preteku te dōbe končno ukrene. Pri dosedanjem številu naročnikov bi tedensko izdajanje izkazalo koncem leta blizo 4000 K izgube.

Danes pa nam je natančneje pojasniti, zakaj še storimo ta poskus. Glejte, rojaki iz jednostavnega razloga, ker je mogoče, ako si le hočete ohraniti svoj list. Ne da bi hoteli komu kaj očitati, podajamo v prevdarek naslednja dejstva:

1.) Po zadnjem ljudskem štetju izkazujejo nas Dolenjcev, odštevši nemško govoreče Kočevanje, čez 200.000 prebivalcev. Če izvzamemo ljubljansko prebivalstvo, nas je Dolenjcev skoro toliko kakor šteje Gorenjska in Notranjska skupaj prebivalcev. Ali bi se torej ne mogel izmed vsakih ali vsaj 50 teh 200.000 ljudi dobiti vsaj po eden, ki bi naročil naš list in mu tako zagotovil obstanek?

2.) Pregledali smo tudi krajevni zapisnik ter našli po dolenjskih okrajnih glavarstvih skupno 1563 vasi oziroma selišč, in sicer: v novomeškem glavarstvu 463, v črnomaljskem 214, v krškem 467, v litijem samo za sodnji okraj Višnjagora 148, in v kočevskem brez nemških vasi 271. — Kateri rodoljub bi bil tako malodušen, da bi trdil, da ni mogoče jedno z drugim v večje in manjše vasi spraviti še vsaj po en izvod „Dol. Novic“? In glejte, uprav toliko novih naročnikov še potrebujemo.

3.) Kje in kako bi se mogli dobiti? Naštejmo najprej sedanje naročnike, da bodo čestiti čitatelji razvideli, kje bi bilo treba živahnejše agitacije. Omenjamo, da smo vpisali župnije, a številke veljajo le za dotične pošte, kamor se listi pošiljajo, zato pri nekaterih farah stoji „?“.

I. Belokrajina, dekanat Semič (število naročnikov po poštah):

1. Semič	naročnikov:	96
2. Adlešiči		5
3. Črnomelj		28
4. Dragatuš		?
5. Metlika		31
6. Podzemelj (Gradac)		9
7. Preloka Vinica		?
8. Radovica (pri Metliki)		?
9. Stari trg p. Poljanah		1
10. Planina		1

Odnos 171

Prenos	171
11. Suhor	10
12. Vinica	5
13. Vrh (z Vinico)	?
	186

II. Dekanat Novo mesto izborni:

1. Mesto	naročnikov:	167
2. Bela cerkev		3
3. Brusnice		26
4. Črmošnjice		5
5. Mirna peč		48
6. Podgrad		7
7. Poljanica		?
8. Prečina		61
9. Soteska (Dvor)		10
10. Stopiče		69
11. Šempeter		27
12. Šmarjeta		27
13. Šmihel-Kandija		95
14. Toplice		39
15. Vavtavas (Straža)		27
		611

III. Dekanat Leskovec (Krško):

1. Leskovec	naročnikov:	7
2. Boštanj (Radna)		11
3. Bučka		18
4. Čerklje (Krška vas)		5
5. Čatež ob Savi (Krška vas)		?
6. Vel. Dolina (Jesenice)		?
7. Sv. Duh (gl. Krško)		?
8. Št. Jernej		68
9. Kostanjevica		21
10. Križovo p. K.		8
11. Krško		17
12. Raka		19
13. Studenec (Radna)		?
14. Škocijan p. Dobravi		25
		199

IV. Dekanat Trebnje:

1. Trebnje	naročnikov:	26
2. Čatež (Vel. Loka)		15
3. Št. Janž		5
4. Sv. Križ pri Litiji		8
5. Št. Lovrenc gl. V. Loka		?
6. Mirna		7
7. Mokronog		7
8. Št. Rupert		21
9. Trebelno		7
10. Sv. Trojica (Tržišče)		4
		100

V. Dekanat Žužemberk:

1. Žužemberk	naročnikov:	36
2. Ajdovec gl. Žužemberk		?
3. Ambrus		?
4. Dobriče		15
5. Hinje (gl. pošta Žužemberk)		?
6. Krka		6
7. Sela (pri Žužemberku)		?

Odnos 57

8. Šmihel (pri Žužemberku)	Prens	57
9. Zagradec		6
10. Unt. Warmberg		1
		64

VI. Dekanat Ribnica:

1. Ribnica	naročnikov:	9
2. Dobropolje (Videm)		3
3. Dolenja Vas		?
4. Draga		?
5. Sv. Gregor, oz. Ortnek		?
6. Lašče		4
7. Loški Potok		7
8. Masern		?
9. Rob gl. Lašče		?
10. Sodražica		7
11. Struge		2
12. Škocijan p. Turjak		?
13. Turjak		5
14. Velike Poljane (Ortnek)		?
		37

VII. Dekanat Šmarje:

1. Šmarje	naročnikov:	?
2. Javor		?
3. St. Jurij p. Grosuplje		?
4. Kopanj p. Grosuplje		2
5. Lipoglav		?
6. Polica		1
7. St. Vid pri Zatičini		14
8. Višnja gora		5
9. Zatičina		7
10. Žalina		?
		29

VIII. Dekanat Šmartno:

1. Šmartno	naročnikov:	5
Litija pošta		4
2. Dobovec		?
3. Dole		3
4. Janče ob Litiji		?
5. Javorje ob Litiji		?
6. St. Jurij pod Kumom		?
7. Kresnice		?
8. Polšnik gl. Litija		?
9. Prežganje gl. Litija		1
10. Primskovo gl. Šmartno		?
11. Radeče p. Zidanem mostu		6
11. Svibno p. Zidanem mostu		?
13. Štanga gl. Litija		?
14. Hotič gl. Litija		?
15. Sava n. j. ž.		?
16. Zagorje ob Savi		2
17. St. Lambert		?
		21

Iz tega pregleda je razvidno, da je samo novomeška dekanija storila svojo narodno dolžnost, kar je itak samo po sebi umljivo. Ta razpredelnik nam kaže dalje, da je v naštetih osmih dekanijah in s privzetimi slovenskimi župnijami kočevskega dekanata po Dolenjskem čez sto farâ. Ali bi ne bilo mogoče spraviti med ljudi vsaj še po 10 izvodov našega lista in bi se tako doseglo zgoraj pod št. 2 omenjeno število novih naročnikov? — Ako bi pod št. I. do V. naštetih spodnji dekanati pridobili po 200 do 300 naročnikov, drugi zgornji s kočevskim po 20 do 50, bi bil naš namen dosežen.

4) Ker so naše posojilnice po Dolenjskem silno važnega gospodarskega pomena, nam njih načelnštva ne bodo zamerila, ako se s prošnjo zatečemo k njim, da naroče po več iztisov „Dol. Novic“ ter jih razdele za prvo leto med ukaželjne gospodarje, naj se poučujejo tudi o izboljšanju svojega kmetijstva, oziroma vinarstva, živinoreje itd., da bi se tako pospeševalo blagostanje naše zanemarjene

Dolenjske. — A tudi izobraževalna društva, spojena v S. K. S. Z., katerih je bilo po Slovenskem lansko leto nekaj nad tristo, bodo vedela uvaževati naš napor, da ohranimo list dokajšnjemu delu našega naroda, ki osobito z bodočo otvoritvijo novih železničnih prog potrebuje duševne opore. Upam, da nas bodo podpirala z naročnino — zanje malenkost, za nas važna bodrilo.

Mili rojaki! Prevdarite resno naša pojasnila, prišli boste do istega sklepa, kakor zaupniki na zadnjem shodu. Vsaj za letos se žrtvujmo, da si zagotovimo svoj dolenjski list. S tem smo postavili tudi trden temelj naši tiskarni v Novem metu, ki je naravno središče naše Dolenjske. Naš list noče spodrivati nobenega lista, osobito ne „Domo-ljuba“, ampak z njimi vred hoče osobito med našim priprostim ljudstvom razširjati krščansko omiko in pripomoči k lepši bodočnosti vinorodne Dolenjske.

Za uredništvo „Dol. Novic“: Kanonik Žlogar.

Gospodarstvo.

Setev nemške detelje s travo.

Nemška detelja je za naše kraje važna krmska rastlina. Ne le da je trpežna, da traja po 5 do 6 let, ampak ona nam daje tudi bogate košnje in prav tečno krmo. Veliko vredno pri njej je pa to, da se suši s svojimi globokimi koreninami dlje upira kakor vsaka druga detelja. To smo videli tudi lansko leto.

Čim globočja je zemlja in čim bolja je njena spodnja plast, tem dlje nam daje nemška detelja dobre košnje. Po nekod jo kosijo tudi po 10 do 12 let. Kjer je pa spodaj težka ilovica, kakor n. pr. po naših njivah, ali kjer je spodnja lega preveč vlažna, ali pa, kjer je zemlja premalo debela, tam pa trpi nemška detelja k večjem 5 ali 6 let.

V obče se priporoča pri nemški detelji čista setev. Važno je tudi pri njej, da jo sejemo na gosto in da skrbimo za dobro seme, ki bodi pristno in od predenice popolnoma očiščeno. Za eno oralo je treba saj 15 kg semen. Potrebno je dalje, da jo sejemo med oves, ki naj se nekoliko bolj redko seje in ki se mora na vsak način pokositi, ko stopi v latje. Kajti ni kmalu večje napake, kakor če se pusti oves zoreti, ker nam v tem slučaju detelja preveč oslabi ali nam pa tudi po mestih, kjer je oves podelgel, izgine. Važno je dalje, če hočemo bogatih košenj, da nemško deteljo obdelujemo z brano in da ji gnojimo. Kdor nemški detelji s fosfatnimi in kalijevimi gnojili vsako drugo leto ne gnoji, je sam kriv, ako mu opeša. Pomisliti je, da vzamemo s štirimi košnjami na leto mnogo živeža iz zemlje in da treba to nadomestiti, ako hočemo leto za letom bogatih košenj. Saj nam mora sicer zemlja in detelja opešati. Pazno oko je imeti pa tudi na predenico, da se nam ne utihotapi in nam ne prepreže deteljišča. Z eno besedo, čim večjo skrb bomo obračali na nemško deteljo, tem dlje nam bo trpela in tem boljše košnje nam bo dajala.

Če nam nemška detelja vzlic dobremu delu ne daje dovoljnih pridelkov, bodisi ker je zemlja ali lega njena manj ugodna itd., potem se priporoča, da jo sejemo s travo. Za tako setev se najbolj priporoča pasja trava. Izkušnje so že na raznih krajih pokazale, da se dobe s tako setvijo sploh boljše košnje. Tudi v poskuševališču kmetijske šole na Grmu se je setev nemške detelje s travo bolj sponesla kakor pa čista setev. Pripomniti pa moram,

da je lega dotičnega prostora bolj vlažna. Če preračunam dotično košnjo na oralo, potem se je nakosilo čiste nemške detelje 52 metr. centov, sejane s travo pa 72 metr. centov. Priporočam, da se delajo tudi drugod poskušnje, zlasti tam, kjer so za nemško deteljo razmere manj ugodne, kjer je zemlja travorodna itd. Če sejemo travo vmes, potem je vzeti deteljnega semena ravno toliko kakor pri čisti setvi, ker zavzamemo pri taki setvi prav lahko to stališče, da poleg vsake deteljne rastline raste lahko še ena trava. Množina travnega semena se pa odmeri z 20 do 25 odstotki. Po tem takem bi bilo vzeti za eno oralo 15 kg nemške detelje in 4 kg pasje trave. -r-

Režnja trt.

Vinogradnika čaka sedaj režnja trt, gotovo najvažnejše delo v vinogradu. Ker se na Dolenjskem žalibog še marsikje nepravilno reže, popisal bi v naslednjih vrstah pomen režnje in svaril pred poglavitnejšimi napakami. Trto obrezujemo, ker nas skušnja uči, da trta prehitro opeša, če ne omejimo mladja na majhno število. Vemo tudi, da ne dosežemo lepega, popolno razvitega grozdja na neobrezani, podivjani trti; tako grozdje težko dozori in da kislo vino brez posebne moči.

Višja kot je trta, višje kot je grozdje od zemlje, pozneje zori in manj ima sladkorja. To nam poda prvi nauk: „Trta bodi nizka.“ Upoštevati je pa seveda tudi, da ne smemo pri nas prenizkih trt vzgojiti, ker imamo večina ilovnata tla in bi se grozdje na takih nizkih trtah preveč oblatilo. Pri tleh se zbira tudi vlažen zrak in ta pospešuje gnjilobo. Trta, ki je 40 do 50 cm visoka, ima ravno pravo višino. Če je trta višja, treba je skrbeti, da se zniža. Že pri vzgoji trte je skrbeti, da dobi obliko, katero ji hočemo pridržati. Ker pa pri nas v obče vse trte na šparon režemo, in s tem trto tudi k večji rodovitosti prisilimo, moramo najprej skrbeti za močne trte, kar dosežemo s krajšo režnjo. Šele tedaj, ko imamo zares krepko trto, lahko začnemo z daljšo režnjo in z nalaganjem napencev (šparonov). Trta, ki je prezgodaj dobila šparon, opeša in nikdar več popolnoma ne okreva, vedno ostane slabeja. Kakor povsod, se tudi tukaj vsaka lakomnost pozneje maščuje. Sadno drevo, katero je začelo prezgodaj roditi, ostane majhno in kmalo se izrodi. Saj je pa to tudi razumljivo; v prvi mladosti se vsaki rastlini razvijejo korenine in če so korenine v zemlji močno razrastle, zajemale bodo mnogo hrane in tako pospeševale raščo mladja in razvoj grozdja. Trtam, ki so imele v mladosti priliko, okrepčati se, lahko potem vsako leto naložimo napnenc (šparon) in je skrb nekaterih vinogradnikov, da se trti, ki je imela lansko leto šparon, ne bi smel dati zopet šparon, popolnoma odveč. Če hočemo jednakerne letine, moramo trte tudi vsako leto jednako merno rezati. Treba je toraj trtam, ki šparon prenesejo, tudi vsako leto šparon dati. Evo vam toraj drugi nauk: „Trto je treba v mladosti s kratko režnjo okrepčati in kadar je po dovršeni vzgoji dovolj krepka, naloži se ji vsako leto šparon primerne dolžine.“ Izjema so seveda trte, katerim iz raznih vzrokov sploh ne narežemo šparonov.

(Konec pride.)

Politični pregled.

Vsled pritiska od raznih strani se je vlada odločila, da je zopet sklicala državni zbor. Prva seja poslanske zbornice v novem zasedanju bode dne 10. sušca. Prvo vprašanje je: Kdo

bode novi predsednik? Krščansko-socialna stranka kot najmočnejša stranka zahteva predsednika iz svoje srede. Kandidaturo je že naznanil dr. Pattai. Ker so tudi Poljaki za dr. Pattai, utegne ta biti izvoljen brez posebnih ovir. Socialni demokratje bodo, kakor zadnjič, svoje glasove oddali za Pernerstorferja. Drugo, mnogo važnejše vprašanje pa je, ali je delavnost zbornice zagotovljena. To vprašanje pa je odvisno v prvi vrsti od taktike „Slovanske jednote.“ V tej skupini pa prevladuje misel po obstrukciji le med češkimi agrarci in narodnimi socialci. Večina „Slovanske jednote“ je doslej le za opozicijo proti vladi. Včeraj se je sešel izvršilni odbor „Slovanske jednote“, da se posvetuje o taktičnem postopanju nasproti vladi in ostalim strankam v zbornici. Tretje vprašanje pa je, kaj naj zbornica reši še pred velikonočnimi prazniki. Prvi dan izvoli predsedstvo, v drugi seji odseke. Ta dan tudi baron Bienerth pojasni v zbornici splošni politični položaj. Razprava o tej vladni izjavi utegne trajati dva ali tri dni. Prva in najnujnejša vladna predloga so vojaški novinci. Prvo branje o tej predlogi bode trajalo najmanj dva dni. Kó se bode brambeni odsek posvetoval o vojaških novincih, bode se v zbornici vršilo prvo branje predloge o podražavljenju železnic. Vlada upa, da zbornica do 2. aprila reši te dve predlogi. Ta račun pa velja za slučaj, da obstrukcija zopet ne zapreči dela v zbornici. Ako pa se pojavi obstrukcija, vlada takoj zaključí državni zbor, ki se bo sešel šele jeseni. Kakor trdijo poučeni krogi, ima baron Bienerth nalog od vladarja, da vojaške novince mora dobiti, ali s pomočjo parlamenta ali pa s § 14. To je sedaj prva in najnujnejša državna potrebsčina. Ako zbornica z obstrukcijo onemogoči vojaške novince, s tem sedanja vlada ni pokopana. Preosnova sedanje vlade bode mogoča, ko se prične redno delovanje tudi v češkem deželnem zboru in je zagotovljena tudi parlamentarna večina. To vse pa se more izvršiti šele po Veliki noči.

Kaj bo z vojsko? Položaj je še vedno docela nejasen. V diplomatskih krogih ne odmeva preveč optimizma. Rusija je sicer oficijelno nasvetovala Srbiji, naj se odpove kategorično zahtevam po odstopu bosanskega teritorija, a govori se, da je Rusija poslala Srbiji še drugo, zaupno noto, v kateri zopet zagotavlja Srbijo diplomatske pomoči v doseg srbskih želja. Na Dunaju tudi ruske oficijelne note niso posebno veseli. Izpod korektne obleke vidijo moleti konjsko kopito — konference. Govori se celo, da zdaj ruski car kar razpošlje vabila h konferenci. No, do tega je še precej daleč, kajti poprej se morajo določiti: naloga, delokrog in moč konference. Stvar mora biti popolnoma pojasnjena, predno se konferenca snide.

Najnovejše. Pred vojsko? Iz „Slovenca“ povzamemo: Položaj se je nakrat zelo poostril. Vojna nevarnost je eminentna. Ravno kar prihaja iz Belgrada naslednje uradno poročilo: Včeraj popoldne je prišel k srbskemu ministru zunanjih zadev Milovanoviću ruski poslanik in srbski vladi po nalogu ruske vlade prijateljski svetoval, naj Srbija opusti svoje zahteve po teritorialni odškodnini in po avtonomiji Bosne in Hercegovine, ker Srbija pri teh zahtevah ne more računati na nikako podporo velesil. Nato so se pri Milovanoviću oglasili diplomatični zastopniki drugih velesil: Angleške, Francoske, Nemčije in Italije, ki so podali srbski vladi ravno tak prijateljski nasvet. Milovanović je to sprejel na znanje, nakar se je pod predsedstvom kralja Petra takoj vršil srbski ministrski svet, ki je trajal tri ure. Srbski ministrski svet je soglasno sklenil, da Srbija od zahtev, katere je srbska narodna skupščina sprejela z znano resolucijo, ne more odstopiti. Srbija da še vedno upa na pravičnost Evrope ter nikakor ne more odstopiti od zahtev po teritorialni odškodnini in od zahtev po avtonomiji Bosne in Hercegovine.

Avstrijsko-turški sporazum je bil podpisan dne 26. svečana t. l.

V Perziji vlada popolna anarhija, osebni in tovarni promet popolnoma miruje.

Zabavi in pouku.

Kriva prisega.

Povest. — Spisal Zorislav.

III.

Ped petimi leti sta kupila Doltar in Kržan skupno kos travnika, oziroma pašnika ob vaškem potoku. Slučajno je imel Kržan tistega dne, ko se je vršila prodaja imenovanega pašnika, neki važnejši opravke v mestu; zato je izročil polovico denarja za

pašnik Doltarju. Doltar je kupil in od tedaj je bil pašnik skupna last obeh gospodarjev. Kržanova in Doltarjeva živina se je skupno pasla na njem.

Nekega dne po tisti nesrečni dražbi Planinčevega posestva pa se je prijel Doltarjev pastir domov.

„Zakaj jokaš?“ ga je vprašal Doltar.

„Kržanovi niso pustili, da bi se naša živina pasla po celem pašniku. Rekli so, da je polovica pašnika njihova in da smem le na eni strani pasti živino!“ je odgovoril objokani pastir.

„Čakaj, vrag ti od Kržana, jaz ti pokažem!“ je vskipel Doltar in zažugal proti Kržanovi hiši.

Šel je na travnik in videl, da so Kržanovi postavili ograjo čez pašnik in da so odmerili sebi precej večji kos.

„Le počakaj Kržan! Pašnik je moj! Nihče te ni videl, ko si mi izročil polovico denarja, ki sem ga dal za pašnik. Jutri grem k sodnji!“

Drugo jutro se je Doltar res napotil v mesto k sodnji. Tu je vložil tožbo zoper Kržana, ki se hoče baje polastiti njegove lastnine — pašnika. Precej vinjen je prišel popoldne domov in povedal ženi, kako je opravil.

„Pašnik bo naš!“ je končal Doltar svoje pripovedovanje.

„Naš bo!“ mu je pritrdila žena.

En teden dni je dobil Kržan od sodišča poziv, da naj se zgasi. Joj, to nam je bilo zopet vika in krika, joka in stoka pri Kržanovih. Ona je vila roke, jokala in plakala, da jih hoče Doltar ogoljufati, on pa je mrko zrl pred se, si mislil in se čudil, kako je mogel kdaj temu Doltarju sploh kaj verjeti, kako mu je mogel izročiti toliko denarja brez prič. Čimdalje bolj ga je začel sovražiti. Tolažil se je edino še z mislijo, da bo treba Doltarju priseči, da ni prejel nikakega denarja. Da bi pa mogel Doltar po krivem priseči, tega si niti mislil ni, tako velik zlobnež menda vendar ni. Vedel je pa dobro, da je travnik zanj izgubljen, če Doltar priseže.

Čez teden dni se je napotil k sodnji, kjer je že našel Doltarja. Ta je mislil, da ga bo Kržan ogovoril in da se bodeta pobotala mirnim potem. Toda Kržan ga, v svesti si svoje nedolžnosti in pravice, niti pogledal ni.

„Vi po krivici lastite polovico pašnika svojega soseda Doltarja!“ je rekel sodnik Kržanu.

„Ne po krivici, temveč po pravici; jaz sem mu izročil polovico denarja za pašnik, torej je polovica travnika tudi moja!“ je odvrnil Kržan mirno.

„Imate priče?“ je vprašal sodnik.

„Nimam!“

„Kako morate potem trditi, da ste mu res dali?“

„Jaz trdim na svojo poštenost in zahtevam, da Doltar priseže, da mu jaz nisem izročil denarja.“

Doltar je obledel; stisnil je pesti in hotel skočiti v Kržana.

„Ali vam je dal denar ali ne?“ se je obrnil sodnik k Doltarju.

„Ne!“

„Prisežete na to?“

Doltarju je izginila vsaka kaplja krvi iz obraza.

„No, prisežete ali ne?“ je prašal sodnik.

„Da!“ je s komaj slišnim glasom odvrnil Doltar. Šlo mu je za njegovo čast! Če zdaj pred sodiščem reče, da ni res, kar trdi, ga bo vsak, ki ga bo videl, imenoval lažnika.

„Krivoprisežnik!“ je vskliknil Kržan in odhitel iz sodne dvorane.

Doltar pa je moral priseči. Bled kot smrt je vzdignil tri prste in pred Križanim prisegel — po krivem.

Kakor da mu gorijo tla pod nogami je odbežal iz sodnice in je hitel v krčmo, kjer je pil cel dan. Pozno na večer se je vrnil domu, kjer ga je že težko pričakovala njegova žena.

„Kako si opravil?“ ga je prašala s skrbjo.

„Travniki je naš!“ je odvrnil pijani Doltar.

„Hvala Bogu! Torej so ti verjeli?“

„Niso! Moral sem priseči!“

„Jezus, Marija! Torej si prisegel po krivem? Krivoprisežnik!“ je zastokala uboga žena in obledela.

„Tiho, baba! Ti ne razumeš teh stvari! Rešiti sem moral svojo čast!“ je rekel Doltar in se oblečen vlegel na posteljo.

Njegova žena pa je jokala celo noč in s strahom ponavljala: „O Bog! o Bog! Moj mož krivoprisežnik... krivoprisežnik...“

(Dalje pride.)

Potopisne črtice.

(Dalje.)

Razne železne obleke povedo, kako so se oblačili v starih časih ob vojski vitezi in drugi imenitnejši vojščaki. To so ti bili vsi v železu. Samo v zgibih se je naredila med gibanjem kaka špranja. Zato so imeli pa še pod železno obleko verižnate, iz žice spletene srjace in hlače, da se jim ni bilo treba posebno bati meča, četudi bi bil zadet z njim sovražnik v sklepne špranje železne obleke. Vidi se prvotne puške. Te so imele namesto petelinčka luknjice in pred luknjico mali žlebiček za smodnik. Ko je strelec zažgal tisti smodnik, se je pa tudi smodnik v puški vnel skoz luknjico in kroglo pogнал iz cevi. Puške na kamen so bile pa že precej pripravne in hitre za streljanje. Zelo dobro je pa ohranjen neki svilnati šotor, ki je služil nekoč v boju nekemu bavarskemu kralju za stanovanje, iz katerega je dajal kralj vojna povelja in v katerem je prejemal vojna poročila. Tistega šotora bi zdaj ne dali iz muzeja, četudi bi jim kdo zanj odštél več milijonov mark. Žal mi je, da si nisem zapisal o njem kaj zgodovinskega. Od tistega časa naprej, ko se ni več nosila v boju železna obleka, so pa razne vojaške uniforme tako postavljene na ogled, da so iz voska narejene, vojake predstavljajoče sohe oblečene v uniformo. Najbolj me je zanimala voščena soha, ki predstavlja grofa Ettingen-a von Wallenstein, ki je padel v boju l. 1742. Na desni strani njegovega belega telovnika se vidi za dlan široka, krvava lisa, kakor bi se bila kri šele pred kakimi tedni zasušila vanj. V drugih sobah istega muzeja so pa shranjene reči, ki spominjajo na vojne dogodke novjših časov in moderne orožje, s katerim so Nemci v zadnjih vojskah zmagali. Le prehitro je potekel čas, ker že je bilo treba odriniti iz Monakovega.

Vožnja se mi je zdela tisti večer jako prijazna. Mladeniči iz nekega tamošnjega katoliškega društva so se vračali z dotičnim vlakom od neke božjepotne cerkve, ki so se tako lepo obnašali in se tako lepo zabavali s petjem in raznimi šalami, da se mi je kar srce smejalo ob le-tem prizoru. Ker so zapazili, da sem jaz tujec, so me uljudno pozdravljali in videti je bilo, da imajo precej olike, četudi so bili sami kmetski fantje. Mi Kranjci se sicer z marsičem že lahko ponašamo, kar se imenuje napredek, a take olike nisem povsod zapazil doma. Okrog polnoči sem dospel v mesto Füssen, kjer sem prenočil. Füssen šteje 4000 prebivavcev, je zidan na griču, pod njim teče pa precej velika reka z imenom Lech. Pogled v mesto z onkraj vode spominja nekoliko na Novo mesto. Le to je razlika, da Lech naglo teče, čim se Krka le počasi pomika naprej. Naj ti še omenim, Jurče, da me ni vleklo tja mesto Füssen, marveč kraljevi gradovi, ki so eno uro hoda oddaljeni od tam. Le-ti gradovi so namreč nekaj tako krasnega, da ti njih lepote nikakor opisati ne morem. Jaz bi ti zdajle prav privoščil, ko bi prišel tisti angel, ki je Habakuka prijel za lase in v trenutku prenesel iz Samarije v Babilon. Tako naj bi prenesel tebe tja, kjer stojita omenjena gradova.

„Veš Pepe, to pa ni mogoče, ker sem že plešast.“

I, naj te prime pa za ušesa.

„Kaj pa da! Tebi je vseeno, četudi bi mi ušesa potrgal.“

E, že vidim, da na ta način ne bo nič, ker se tako bojiš za ušesa kakor pes za rep. Ti bom stvar pa le opisal. Sediva tukaj na hlod; saj je tako gorko, kakor o malem šmarnu; ne mudi se nama pa tudi ne. Bova še lahko opravila pred nočjo vsak svoj posel.

„Dobro! Le povej!“

Ko sem prišel tisto jutro v Füssenu iz cerkve, sem se kmalo napotil proti gradovoma. V eni uri sem bil tam, kjer se obrne cesta navzgor. Na desnem bregu sem videl grad Hohenschwangau, na levi pa Neuschwanstein. Mahnil sem jo na desno, da si ogledam najprej stari in potem novi grad. Grad Hohenschwangau je že star, a bavarski kralj Ludovik II. ga je malo časa pred svojo smrtjo korenito prenovil. Hrib, na katerem stoji grad, je 800 m višji od morja. V tistem gradu je stanovala zadnja leta svojega življenja mati omenjenega kralja; in na tistem kraju, kjer je umrla, je v tlak vdelen križec. V mramornasto mizo, pri kateri je ona navadno sedela, so vsekane razne poezije in pesmi z notami. Vse sobe so polne krasnih slik, katerih ti pa ne bom natančneje opisaval. Le to omenim, da je v eni grajskih sob naslikan v meniški obleki Martin Luter, o katerem pravijo, da je enkrat tam prenočil.

Ko sem tako ogledal vse sobe lepega gradu in mi je kraljevi služabnik razložil pomen raznih slik, sem zapustil grad, a nisem se kesal, da sem se potrudil na hrib, niti za plačano

Ali ste že naročeni na „Dol. Novice“?

vstopnino. Od gradu Hohenschwangau sem šel zopet nazaj, doli do ceste, odkoder vodi navzgor izpeljana steza, ali bolje rečeno cesta, do gradu Neuschwanstein. Le-ta grad je zidal kralj Ludovik II. na skalo, katera je od ene strani navpična kakor zid in 1006 m višja od morja. Načrt za ta grad je naredil dvorni stavbeni ravnatelj Riedel; in temeljni kamen so mu položili l. 1869. Sicer so pa že več let prej delali na ta skali, podzidavali itd. L. 1872 je prevzel stavbeno vodstvo dvorni višji stavbeni ravnatelj plem. Dollmann, 1884. pa dvorni stavbeni svetnik Hofmann.

Grad je zidan iz rezanega kamna, razen ene sobe ves v romanskem slogu. Že onanje lice z raznimi stolpi človeka očara z lepoto in umetnostjo. Malo višje od gradu je železen most, ki se imenuje Marienbrücke. Most je oprt na dva, blizu skupaj stoječa hriba, pod njim je pa ozka, a globoka dolina. Na tisti most je baje kralj rad zahajal ob večerih, od koder je gledal v krasno razsvetljeno slavnostno dvorano in poslušal iz nje doneče petje, ki je odmevalo po skalnatih bregovih. Žal, da je užival to srečo samo eno leto. Veš Jurče, novi grad ti bom opisal malo na tančnejše, kakor sem ti starega, zato pa ne smeš biti razmišljen, če hočeš imeti kaj od mojega pripovedovanja.

„Jaz bom že zvesto poslušal, a dvomim, da bi imel kaj od tega. Saj mi ne bodo padale dragocenosti v žep, če jih v mislih ogledujem.“

(Dalje pride.)

Dopisi.

Iz Novega mesta. (Občni zbor kmetijske podružnice.) Dne 1. marca se je vršil občni zbor ob dobri udeležbi in s tako živahnostjo, kakor že dolgo ne. Udeležili so se ga najboljši gospodarji iz novomeške okolice, ki so z mnogim zanimanjem sledili razpravam, ki so bile na dnevnem redu. Iz poročila, ki ga je podal načelnik Rohrmann o delovanju podružnice posnamemo sledeče: Podružnica je štela v pretečenem letu 185 članov. Odbor je imel pet sej, pri katerih je obravnaval o tekočih društvenih zadevah. Največ dela je imela podružnica z obdelovanjem podružničnih nasadov in s preskrbo gospodarskih potrebščin, pospeševala je pa tudi sicer vse panoge našega kmetijstva, kolikor je bilo v njenih močeh. V subvencionirani trtnici, ki jo vzdržuje že deseto leto, se je pridelalo 158.600 klučev in 23.300 bilf. Udom podružnice se je brezplačno razdelilo 3800 bilf, v trtnico vložilo 77.800 klučev, prodalo pa 19.500 bilf in konzorciju za stratificiranje trt 77.800 klučev. Ta konzorcij je pridelal 41.320 cepjenk in na novo pocepil 76.200 klučev. Vinstvo je pospeševala kmetijska podružnica tudi s tem, da je v zvezi z mestnim županstvom priredila dne 12. novembra vinski semenj, ki je bil izvanredno dobro obiskan. Vinarske potrebščine, zlasti modro galico, je to leto podružnica sama priskrbela. Oddalo se je vsega skupaj 9550 kg modre galice za 6122 K. Sadjarstvo je pospeševala podružnica z oddajo lepega sadnega drevja, ki ga vzgaja v svoji drevesnici. Podružnica je pridelala lanske leto 588 visokodebelnih jablan. Od teh jih je udom brezplačno oddala 400, prodala pa 188. Razen tega je pridelala 8600 divjakov, ki so se deloma porabili za drevesnico, deloma prodali. Sadjarstvo je pospeševala tudi s prireditvijo jubilejne sadne in grozdne razstave, ki je trajala tri dni od 3. do 5. oktobra, kakor tudi s priredbo sadjarskega tečaja, ki je bil 4. oktobra na Grmu. Sadjarstvo in pridelovanje krme je pospeševala pa tudi s predavanji, ki so se prirejali po raznih krajih Dolenjske. Podružnica je posredovala nakupovanje umetnih gnojil tudi v pretečenem letu. Oddalo se je vsega skupaj 138.200 kg (14 vagonov), kar je dalo denarnega prometa okroglo 22.000 K. Računski zaključek izkazuje 21.677,10 K v dohodkih in 20.085,08 K v stroških, tako da preostaja gotovine 1592,02 K. Od konzorcija je pa še terjati 762 K, tako do znaša ves prebitek 2354,02 K. Ker znaša razen tega zaklad za pospeševanje vinske trgovine 2540 K, premore podružnica denarnega imetja skupaj 4894,02 K.

Pri predlogih so se stavili različni nasveti, ki so se po živahni debati skoraj vsi sprejeli. Ti predlogi so: 1.) da se prepove ponarejanje sadnega žganja; 2.) da se ustanove po Dolenjskem postaje za rejo mrjascev in da se priredi letošnje jesen v Novem mestu prašičja razstava; 3.) da se pospešuje po Dolenjskem pridelovanje radiča za prašičjo krmo; 4.) da se prireja po deželi kmetijski-strokovni razgovori; 5.) da posreduje podružnica nakup gumijevih trakov za zeleno cepljenje; 6.) da naj posreduje kmetijska družba prodajo travnega semena; 7.) da se družbena pravila izpremene v tem smislu, da pridejo podružnice do primerne pravice glasovanja pri občnih zborih; 8.) da se v

„Kmetovalcu“ sprejemajo odgovori na vprašanja tudi od strani čitateljev. V razgovor je prišla tudi zavarovalnica za govejo živino, ustanovitev kletarske zadrage v Ljubljani in vinske pokušnje v Pragi. —

V Prečini se letos jako živahno gibljejo. Marijina družba je predpustom imela skupno zabavo, združeno s tombolo, tudi fantje so napravili svoj zabavni popoldan.

V Vavti vasi je ustanovil neumorno delavni gosp. župnik „Izobraževalno društvo“; ljudstvu omike in po omiki, ki umeva sedanjí čas, tudi časnega blagostanja!

Iz Št. Petra pri Novem mestu. Dne 14. svečana sta v svatovski družbi svojih nečakov, vnukov in sorodnikov obhajala zlato poroko Andrej in Ana (roj. Uhernik) Florijančič iz Št. Petra. Jubilant se je porodil dne 30. novembra 1830, njegova soproga pa 26. julija 1831 leta. Radostno častitajo sploh vsi Št. Peterski farani obema ta redek slučaj ter jima iz srca žele še demantno poroko.

V St. Janžu na Dolenjskem se je vršil v nedeljo, 28. svečana občni zbor izobraževalnega društva. Po novi železniški zvezi bodo nastale sčasoma gotovo v marsičem drugačne razmere med nami: delajmo za izobrazbo ljudstva, bodimo pripravljeni za bodočnost, ki prinese lahko mnogo dobrega, če nas ne najde nepripravljenih. (Oglasite se še večkrat! Op. Ured.)

Iz Kočevja. Na sv. Valentina dan se je poslovil od tamošnjih rudarjev č. g. kaplan Demšar. Hvaležni so mu za njegovo delo. Ustanovil je slovensko strokovno društvo med delavci in ga skrbno vodil. Odšel je za kapelana v Šmartin pri Kranju.

Belokranjski glasnik.

Metlika. Zadnji shod v Novem mestu nam je govoril iz srca. Živa potreba so Novice in še postanejo vsled nove železnice. Vsled novih zvez našega kraja z drugim svetom so sprejeme v marsičem tudi naše gospodarske razmere. Zato pa treba strokovnjaškega vodstva in tega upamo ravno od „Dol. Novic“. Zato Belokranjci, kvišku! Naročajmo list, širimo ga, saj delamo za svoje blagostanje in srečo lepe Belokrajine!

Most čez Kolpo pri Brodu je hrvatska deželna vlada za vozni promet zaprla, ker je most v tako slabem stanju, da se utegne porušiti. Še letos se zgradi nov most, h katerem pripelje Hrvaška in Kranjska.

Z Radovice in Suhorja se je oglasilo zopet več novih naročnikov. Rojaki, storite tudi vi tako! Uredn.

Domače novice.

Nevarno je obolel č. gosp. Anton Šmidovnik, župnik v Prečni. Pretekli četrtek je bil še v mestu, drugi dan pa ga je položila pljučnica v posteljo. Bog daj preblagemu gospodu zopet ljubo zdravje. Vsem se priporoča v molitev!

V bolnišnico Usmiljenih bratov se je prišel zdraviti župnik šmarješki, preč. gosp. Andrej Zaman. Gospod boleha v grlu. Bog mu daj kmalu zopet krepkega, trdnega zdravja!

Od c. kr. deželnega šolskega sveta so bili imenovani: Franc Grudnik, za nadučitelja na Trebelno. Za definitivne učitelje oz. učiteljice so bili imenovani: Josip Mihelič, za Selo pri Šumberku; Henrik Lobe v Ambrus; Adela Pogorelec in Terezija Juvanec, obe za Veliko dolino; Ivana Pezdir v Žužemberk. — Prestavljeni so bili: Franc Grajland iz Višnje gore v Kostanjevico; Ana Grudnik-Pavšič iz Trebnja v Trebelno; Marija Zoranc, iz Doherniča v Stari trg pri Poljanah.

Imenovanje. Pravni praktikant pri c. kr. okrožni sodnji g. Aleksander Poznik je bil imenovan c. kr. avskultantom istotam.

Umrla je g. Marija Božič, mati tuk. trgovca F. Božič.

Umrli je dne 28. februarja t. l. po kratki bolezni za pljučnico nadučitelj v Brusnicah gosp. Ivan Žnidaršič, v 31. letu svoje starosti. Pokojnik je služboval še le šesto leto in sicer tri leta kot učitelj v Metliki in pozneje v Krškem. Nadučiteljem je bil imenovan pred dvema letoma v Brusnice, kjer si je ustanovil tudi svojo rodbino. Kakor je bil priljubljen na svojih prvih službenih mestih, tako so ga tudi v Brusnicah spoštovali, ker je bil vnet učitelj in se je vestno trudil, da bi mladino najbolje vzgojil in učil. Bil je vendar šibke narave. To in njegova trda mladost, ker si je moral sam večinoma pomagati, sta glavni povod, da se ni zboljšalo njegovo šibko zdravje v moški dobi.

On je skušal to dosežati s tem, da se je hotel utrditi, pa to je le pospešilo njegovo prezgodnjo smrt. Šel je namreč pred tednom dni obiskat nekega prijatelja v Tolsti vrh, pri tej priliki se je prehladil in dasi je iskal hitro zdravniško pomoč in se je v ta namen podal v bolnišnico č. usmiljenih bratov v Kandiji, bilo je prepozno. Umrl je dne 28. februarja t. l. in na dan 2. marca se je vršil njegov pogreb na šmihelsko pokopališče. Obila udeležba njegovih stanovskih kolegov in koleginj — bilo jih je nad 26 — mnogobrojna udeležba družih sožalnikov, zlasti pa iz brusniške župnije, kjer je služboval, je pričalo, da je bil pokojnik čislán mož. Gg. učitelji-pevci zapeli so mu pred mrtvašnico in na grobu dve pesmi žalostinki; spreved pogreba je pa vodil bratranec pokojnikov, župnik iz Bele cerkve preč. gosp. Žnidaršič z asistenco dveh duhovnikov. Brusniška župnija je ta dan hvaležno priznala s svojo mnogobrojno udeležbo kljub neugodnemu vremenu in daljnemu potu, da je vedela čislati njegovo za občni blagor vneto delovanje. Naj v miru počiva!

V Kandiji je umrla na Kamnu v visoki starosti velepospštovana gospa Roza Rozina, tašča preblagorodnega gospoda deželnega glavarja Fr. pl. Šuklje. Pogreb bode v nedeljo dne 7. marca ob 1/2 5. uri pop. Veleugledni rodbini odkritosrečno sožalje.

Umrl je v Ločni mizar Anton Pršina. Bil je vseskozi značajan mož, priden obrtnik. Svetila mu večna luč!

G. Seidl je svoj jez, ki ga mu je Krka pretrgala, že popravil. Zanimivo je bilo opazovati siloviti vpad vode vsled tega, posebno pod okrož. sodiščem se je poznal za cel meter.

Za bolnico cesarice Elizabete je prejel mil. g. prošt dr. Elbert: Od preč. gg. vseučilišnih profesorjev v Gradcu dr. Haringa in dr. Kůcka 20, oziroma 10 K. Gosp. pasar Kregar v Ljubljani je daroval pozlačeni posodici za sv. R. T. in za sv. olje; Neimenovani križ za previdenje; Neimenovani 40 kg finih suhih češpelj; Neimenovani 25 steklenic finega vina. Vsem dobrotnikom najtoplejša zahvala. — Darovi naj se blagovolijo izročiti g. proštu ali oskrbnikstvu bolnice, da se zabeležejo.

Toplice, 1. marca. Za obnovljenje lanskega sv. misijona bomo imeli letos kratke, tri dni trajajoče „duhovne vaje“ od 12. do vštete 14. marca. Vodila jih bosta p. Salezij Vodošek in p. Teofil Zajec iz frančiškanskega samostana na Brezjah. Vrstili se bodo govori, slovesne sv. maše in druge primerne pobožnosti. V spovednici bodo pomagali p. Otokar in sosednji župniki.

Semenj v Novem mestu je bil 1. suša t. l. zelo dobro obiskan. Prignali so jako mnogo lepe živine. Bil je najbolj obiskan semenj to zimo.

Porotne obravnave pri tukajšnjem c. kr. okrož. sodišču. Dne 1. marca: 1.) Alojzij Kopina po § 125 kz. in po § 411 kz. 4 leta težke ječe; 2.) Alojzij Jelenc radi hudodelstva uboja po § 140 kz. na 3 leta težke ječe. — Dne 2. in 3. marca: Julij Mazelle, poštar v Gradcu, po § 334 k. pr. r. oproščen od hudodelstva zlorabe uradne oblasti po § 101 k. z. — Dne 3. marca: Jernej Markovec po § 523 kz. obsojen na 2 meseca zavora, poostrenega s 4 trdimi ležišči, ker je v pijanosti s kozarcem Janezu Adamiču razbil oko, da je izteklo.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu februarju 1909 je 243 strank vložilo 63.222 K 72 h, 199 strank vzdignilo 54.841 K 52 h, torej več vložilo 8321 K 20 h. Hipotečnih posojil se je izplačalo 8200 K. Menic se je eskomptovalo za 95.108 K. Stanje vlog 3.483.224 K 62 h. Denarni promet 377.007 K 39 h. Vseh strank je bilo 1049.

Gospodarske drobtine.

— **Kmetijski razgovor v Stopičah.** Kmetijska podružnica je na občnem zboru sklenila, da se prirejajo v podružničnem okolišu kmetijski razgovori, katerih naj se udeležujejo strokovnjaki, ki delujejo pri podružnici. Pri takih prilikah naj se pogovore z navzočimi gospodarji vsa važna in času potrebna vprašanja iz ene in druge stroke. Prvi tak razgovor se priredi to nedeljo 7. marca v Stopičah. Za drugi kmetijski razgovor so določene Brusnice. Pričakujemo, da se bodo gospodarji radi vdeleževali teh razgovorov, ki utegnejo obroditi mnogo dobrega sadu.

— **Kmetijski tečaj na Grmu.** Zaradi skrajno neugodnega in sneženega vremena je bil zadnji tečaj na Grmu pičlo obiskan. Udeležilo se ga je dopoldne 12 gospodarjev. Popoldne pa je moral pouk v Cerovcih sploh izostati. Pri sedanjem snegu, ki ga ne zgubimo do nedelje, se tudi v nedeljo 7. marca ne bo mogel vršiti praktični pouk v Cerovcih, ampak najbrž še le drugo ne-

deljo. Pri dopoldanskem tečaju je poudarjal vodja Rohrman veliko važnost pridelovanja krme, ki je podlaga ne le uspešni živinoreji, ampak tudi dobremu poljedelstvu in sploh gospodarstvu. Opozoril je na važnost pridelovanja detelje, posebej domače in nemške detelje in povedal kako je zboljšati dosedanje deteljne pridelke pri čisti setvi in s setvijo detelje in trav. Naposled je priporočal skrbno obdelovanje in gnojenje obstoječih travnikov in razložil, na kaj je paziti pri napravi novih travnikov. Poslušalci so pazno sledili pouku, ki je trajal nad 1 1/2 uro. Tečaja so se udeležili tudi učenci zavoda.

— **Vinski semenj v zvezi s premovanjem vin** se priredi v Novem mestu v prvi polovici aprila. Namen premovanju je, presoditi vina glede kakovosti in pravilne naprave. Razstavljena vina se bodo odlikovala z denarnimi premijami. V zvezi s premovanjem vin se priredi vinski semenj, s katerim želimo privabiti vnanje kupce. Ker se pri nas pričinja živahnejša kupčija v spomladnem času, je upati, da bo spomladni semenj privabil mnogo kupcev. Kdor želi svoja vina razstaviti, naj to naznani kmetijski podružnici novomeški zadnji čas do 25. marca t. l. Vina se imajo razstaviti v vinskih steklenicah (botelkah), ki se lahko dobe pri steklarjih. Več o razstavi sami in o premijah v prihodnji številki. Vinskega semnja in premovanja se lahko udeleže vinogradniki iz vseh dolenskih pokrajin in jih že danes nujno pozivljemo, da se s svojimi izbornimi pridelki udeleže tudi premovanja.

— **Mlekarski tečaj na Vrhniki** priredi deželni odbor kranjski od 15. aprila do 15. septembra t. l. V tečaj se sprejemajo mladeniči, ki so stari najmanj 16 let, krepki in zdravi. Revnejši gojenci iz Kranjske dobijo hrano in stanovanje zastonj, pouk je brezplačen. Poučevalo se bode o splošnem mlekarstvu, maslarstvu in sirarstvu, o strojih in parnih kotlih, o preiskovanju mleka in mlečnih izdelkov, o živinoreji in krmljenju, združništvu, zakonodajstvu, knjigovodstvu, računstvu, spisu, kemiji in bakteriologiji, sploh vse, kar mora danes znati vsak dober voditelj mlekarne. Prošnje, katerim je priložiti domovnico in zdravstveno spričevalo je vlagati do 15. marca t. l. na deželni odbor kranjski.

— **Pridelovanje ovsa.** Med najbolj hvaležne žitne rastline spada danes — oves. Oves ima dobro ceno in kar je tudi veliko vredno, oves po naših krajih dobro vspeva, daje dobre pridelke in prav dobro slamo za krmo. Opozorjamo na to naše gospodarje in jim svetujemo, da skušajo v pripravnih krajih pridelke ovsa povzdigniti. Oves nam obrodi kot zadnja rastlina po gnojenju, resnica pa je, da je tudi oves hvaležen, če mu privoščimo kaj boljšega. V tem slučaju nam daje več zrnja in več slame. Paziti pa je, da ni zemlja pregnojna, ker nam v tem slučaju poleže. Veliko ležeče je tudi na vrsti ali sorti ovsa. Pri nas se posebno dobro sponaša takoimenovani dupavski oves, ki je debelega in težkega zrnja in bolj mehke slame. 100 litrov dupavskega ovsa tehta 56 do 58 kg. Dupavski oves je doma na Češkem, v novomeški okolici se pa tu in tam že dolgo let prideluje.

— **Nakup gumija za zeleno cepljenje.** Kmetijska podružnica je sklenila, posredovati za člane tudi nakup gumija, ker so se posamezni člani pritožili, da niso dobili lanske leto zanesljivega blaga. Podružnica bo posredovala nakup gumija le za člane podružnice in zato jih pozivlje, da se s svojimi naročili čimprej oglasijo pri podružnici in da izroče tudi primerno aro. Podružnica se bo ozirala le na naročila, ki so zaarana.

— **Češpljevo drevje potrebuje strežbe.** Po sedmih letih smo imeli lansko leto zopet enkrat češpljevo letino. Češplje so dobro ocvele in dobro obrodile, le suša jim ni prizanašala in pokvarila je mnogo pridelka. Druga leta se navadno zgodi, da nam gredo češplje že v cvetju k nič, le v zavetih se pokaže kaj malega sadu. Zeleti bi bilo, da se češpljeve letine zopet na boljše obrnejo in da nam češplje tako rde, kakor so svoj čas. V to pa moramo tudi sami kaj storiti. Če pogledamo naše češpljevo drevje po vaseh in izven vasi, ob potih itd., vidimo, da je silno zanemarjeno, da raste v gošči, brez vsake strežbe kakor drugo grmovje. V takem stanju seveda ne more roditi. Tudi češpljevo drevje potrebuje strežbe in dobre zemlje. Zlasti po pretečeni dobri letini je nujno potrebno, da se češpljam nekoliko gnoji, da se zemlja opomore in preskrbi s potrebnim živežem za novo letino, kajti vsled lanske dobre letine je zemlja mnogo izgubila na svojem živežu. Treba je pa tudi sicer temu drevju boljše strežbe. Pregoste rastoče in suhe veje naj se odstranijo in naj se drevje osnaži tudi od lišaja in mahu.

— **Stroj za mletje trtne rezine** se postavi na kmetijski šoli na Grmu. Vabimo gospodarje, da se ga prilično ogledajo in da ga po potrebi tudi rabijo. Stroj se postavi za splošno rabo.

— **Vinska pokušnja v Pragi.** Kmetijska podružnica novomeška je sklenila, seznaniti z dolenskim vinom v prvi vrsti Čehe, ker je tega mnenja, da je treba dolenska vina prodajati v druge dežele in da je za to pripravna posebno češka dežela. Da se Čehi seznanijo z našim vinom, pa ne zadostuje samo beseda, ampak treba je, da se naša vina tam razstavijo, da jih češki vinski trgovci in gostilničarji pokušajo in da se na ta način z njimi seznanijo. Seveda je treba poslati za to vinsko pokušnjo najboljša naša vina. Ker se ima ta pokušnja dolenskih vin prirediti sredi meseca maja in je dotlej še precej časa, prosimo vse boljše naše vinogradnike, da se pridružijo tej nameri in da pomagajo s svojim pridelkom, pridobivati odjemalcev tudi za dolenska vina v češki deželi.

Ameriški novičar.

Iz New Yorka se poroča, da so dne 12. svečana po vsej Ameriki slovesno obhajali stoletnico rojstva Abrahama Lincoln-a. Od navadnega poljskega delavca in drvarja se je povspel do predsednika Zveznih držav severnoameriških. Delal je za ljudstvo, on je bil tudi, ki je l. 1863 odpravil suženjstvo v južnih državah severoameriških. Umrl je 1865 in sicerga je neki Wilkes Booth v gledišču ustrelil. Posebno zamorske organizacije so s svečanostjo in veseljem proslavile to stoletnico.

Znamenito. Iz Yonkers, N. Y. se poroča: Med 250 delavci Saithove tovarne preprog zavladalo je veliko veselje, kajti zvedelo se je, da je Mrs. Cochranova, ki je nedavno umrla, testamentarično določila, da se dá od njenega premoženja vsakemu delavcu, ki dela 20 ali več let v imenovanem podjetju, po 1000 dol. Pokojnica je ostavila 250.000 dol. premoženja. Večina delavcev imenovane tovarne dela pri imenovanem podjetju po 10 do 25 let.

Sneg. Tudi v Ameriki je zapadel debel sneg. Promet je na več krajih ustavljen. Med Durangom in Silvertonom Colo. je vse polno sneženih plazov zasulo ceste.

Važna iznajdba za mehanike. Nekež tovarni v Clevelandu, ki je eksperimentirala z vročino, pridobljeno s pomočjo oksigena in acetilenskega plina, se je posrečilo izumeti puhteč plamen, ki je dosegel najhujšo dosedaj znano vročino, ki dosega 6300 stopinj nad ničlo po Fahrenheitu. S pomočjo te vročine je mogoče aluminij spremeniti v paro, o čemur se je dosedaj mislilo, da je nemogoče. Plamen prodre tekom pol minute dva palca debelo jeklo in v dvanajstih minutah 12 palcev debelo najtrše jeklo. Dosedaj se je za tako vrtnanje rabilo običajno po 24 ur.

Listnica uredništva:

G. dopisniku iz metliškega okraja: Vaš dopis nam je simpatičen, toda za zdaj ga ne moremo objaviti, ker smo zadevo pojasnili v prvem dopisu. Dotični gospod itak molči. Nočemo pa belokranjskih rojakov razdvajati, ker vsem želimo ono, kar bo zanje in za državo najkoristnejše. Pozdravljeni! — Raznim dopisnikom: Prosimo potrpljenja, pride vse na vrsto.

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Šifrer F., Sever J., Paulin F., Žirovnik J. dr., Tekavčič dr., Prus Vl. de Jeziewsky, Vodusek B. dr., Beg A., Ravnika J. iz Ljubljane; Pinger F., Wallner F., Speiser B., Stein C. iz Dunaju; Hospodač Guido, Drufach C., Deutsch M. iz Gradca; Benkovič dr. iz Brežic; Kaisersberger dr. iz Toplice; Virant J., Žlindra J. iz Vel. Lašče; Kršič V. iz Kostanjevice; Pučnik V. iz Kranja.

Jakše: Welley., Šimenc J. iz Ljubljane; Matjašič M. iz Rosalnice; Muha A., Dragovan A., Franc J. iz Metlike; Oblak J., Slak J. iz Radeč; Oblak E. iz Zid. mosta; Mallner J., Samide M. iz Kočevja; Piletič Fr. iz Gradca; Nosan J. iz Sodražice; Sterle A. in Marija iz Vel. Lašče; Cerovšek J. in Dimec J. iz Ivandola.

Hotel Jacaz: Zadnik M. iz Novigrada; Triler M. iz Kočevja; Silbermann J. iz Dunaja; Berlan G. iz Postojne; Smuk F., Ambrožič A. iz Sodražice; Kveder J. iz Celja.

Sejmi na Dolenskem v mesecu sušcu.

V Kandiji pri Novem mestu v četrtek 18.; na Raki 10.; v Žužemberku 17.; v Krškem 18.; v Višnji gori pondeljek po kvaterni nedelji 8.; v Črnomlju torek po kvaterni nedelji 9.; v Mirni peči pondeljek po sv. Jožefu 22.; v Metliki torek po sv. Jožefu 23.; v Mokronogu soboto pred tiho nedeljo 27.

3 mladi pravi jazbečarji,

se takoj prodajo po jako ugodni ceni pri Anton Stoparju, gostilničarju v Rudolfovem (gostilna pri „Slonu“). (57)

Tužnim, potrtem srcem javljamo prežalostno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo odpoklicati v boljšo večnost našo preiskreno ljubljeno mater, oziroma staro mater, gospo

ANO BOŽIČ roj. RANKL

katera je po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, danes 3. sušca ob 6. uri popoldne v 76. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajnice boče v petek 5. sušca ob 4. uri popoldne na tukajšnje pokopališče.

Svete maše zadužnice se bodo brale v obeh tukajšnjih cerkvah.

Pokojno priporočamo v molitev in blag spomin.

NOVO MESTO, dne 3. sušca 1909.

Terezija Županec, roj. Božič Anton, Josip, Franc Božič, hči. sinovi.

Josefina, Ursula, Kristina Božič roj. Schaffer sinahe.

(56) Fani Božič, vnukinja.

Zahvala.

Ob nenadni, britki izgubi našega nepozabnega soproga, sina, brata, zeta, svaka itd., gospoda

IVANA ŽNIDARŠIČ,

nadučitelja brusniškega,

izrekamo preč. duhovščini, oo. frančiškanom, Usmiljenim bratom in vodstvu bolnišnice v Kandiji; blag. g. J. Turk, okrajnemu šolskemu nadzorniku; vsem p. n. kolegom in kolegijam pokojnika za mnogoštevilno, častno spremstvo ter gniljivo petje ob krsti in vsem drugim p. n. vdeležencem svojo najiskrenejšo zahvalo in stoterni Bog plati!

NOVO MESTO, 2. sušca 1909.

(55) Rodbina Žnidaršič-Klun.

„Posojilnica v Črnomlju“,

registr. zadruga z neomejeno zavezo imela bode svoj

redni občni zbor

v nedeljo, dne 14. marca ob 3. uri popoldne
v svoji lastni hiši.

DNEVNI RED:

(51)

- 1.) Poročilo ravnatelja o delovanju „Posojilnice“ v l. 1908.
 - 2.) Predlaganje računa za 1908 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička in remuneracij za 1908.
 - 3.) Volitev načelstva in računskih pregledovalcev za prihodnjo triletno dobo in določilo nagrad za dobo 1909, 1910 in 1911.
 - 4.) Nasveti.
- V slučaju, da se ob 3. uri ne bi sešlo zadostno število članov, otvori se ob 4. uri isti dan z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa veljavno brez ozira na število navzočih članov. K obilni vdeležbi vljudno vabi

Načelstvo.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegam!

(54-20-1)

Dobi se povsod!

Ceno posteljno perje.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbelega K 2-80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 6, belega K 10, prsnega puha K 12, — — Od 5 kg nadalje poštne prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumena nanking-blaga, 1 pernica velikost 170x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpubom K 20, s puhom K 24, posamezne pernice K 12, 14, 16, blazne K 3, K 350, K 4. Proti povzetju razpošilja poštne prosto pri naročilu od K 10 nadalje. (1-19-10)

Maks Berger v Dešenici štev. 226. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj. — Ceniki zastoj in poštne prosto.

Loterijske številke.

TRST, 27. februarja 29 55 6 67 16

Gostilna, mlin in žaga

je za oddati s aprilom na račun ali pa v najem. Nadalje

Lepa prodajalna

z vso opravo tik župne cerkve

v St. Vidu pri Zatičini

je za oddati v najem. Lahko se dobi zraven tudi stanovanje. Natančneje za oboje se izve pri gosp.

lv. Končina, Gorenjavas pri Zatičini. Dolenjsko.

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKE LASE po najvišji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne uporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi proiskusen za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-8)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi komforti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRAN SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-1)

ESENCE fine kakovosti za takojšnje izvrstno izdelovanje vsakršnih opojnih pijač, finih namiznih likerjev in specialitet imam vedno v zalogi. — Poleg tega se dobi pri **80% kisova kislina**, kemično čista, za izdelovanje najfinjšega kisa. Navodila in lepake pošljem brezplačno z vsako pošiljateljico. Ceniki brezplačno in pošt. prosto.

Carl Phillip Pollak, Essenzenfabrik PRAG, Mariengasse 18.

(52 15 1) Zanesljivi, v stroki zvedeni zastopniki se iščejo.

Pozor! Pozor! Pozor!

Na prodaj je iz proste roke

(53 3-1)

prodajalna z vso opravo na najboljšem prostoru tik farne cerkve radi preselitve. Poleg ste tudi dve njivi. Proda se le takemu, ki bode trgovino naprej vodil. Vpraša naj se pri Mariji Kalinger, trgovki v Št. Petru pri Novem mestu.

Hiša na prodaj!

S posestvom za šest mernikov posetje in nekaj travnika. Natančneje v Regerči vasi štev. 34 župnije Šmihel pri Novem mestu.

(44-3-2)

Mestna hranilnica v Novem mestu,

katere delovanje je pod nadzorstvom vis. c. kr. deželne vlade in za katere varnost jamči mestna občina

z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo,

deluje petnajsto leto in ima skoro tri in pol milijonov kron vlog. Za še večjo varnost ima nad 180.000 kron rezerve. To jasno dokazuje veliko zaupanje občinstva do tega zavoda

Zaradi popolne varnosti vlagajo v njo tudi slavna sodišča sirotinski denar.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%; ker se pa obresti pripisujejo h kapitalu, je obrestovanje še nekaj višje. Posojila na posestva se dajo proti 5% obrestovanju. S 3% za pol leta poplača dolžnik v 36 letih ves dolg z obresti vred.

(37-3-3)